

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (dziesiąta izba)

z dnia 11 grudnia 2014 r. (*)

Odesłanie prejudycjalne – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Przyznanie odszkodowania właścicielowi wywłaszczonej nieruchomości – Szkoda wynikająca z wywłaszczenia – Wprowadzanie w życie prawa Unii – Brak – Oczywisty brak właściwości Trybunału

W sprawie C-282/14

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie (Polska) postanowieniem z dnia 20 maja 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 10 czerwca 2014 r., w postępowaniu:

Stylinart sp. z o.o.

przeciwko

Skarbowi Państwa – Wojewodzie Podkarpackiemu,

Skarbowi Państwa – Prezydentowi Miasta Przemyśla,

TRYBUNAŁ (dziesiąta izba),

w składzie: C. Vajda, prezes izby, A. Rosas (sprawozdawca) i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Calot Escobar,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy w drodze postanowienia z uzasadnieniem zgodnie z art. 53 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

wydaje następujące

Postanowienie

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 16 i 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką Stylinart sp. z o.o. (zwaną dalej „Stylinart”) a Skarbem Państwa – Wojewodą Podkarpackim i Skarbem Państwa – Prezydentem Miasta Przemyśla w przedmiocie odszkodowania, jakie zostało jej wypłacone z uwagi na wyłączenie na cele publiczne należącej do niej nieruchomości.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 51 karty stanowi:

„1. Postanowienia niniejszej [k]arty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Szanują one zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w traktatach.

2. Niniejsza [k]arta nie rozszerza zakresu zastosowania prawa Unii poza kompetencje Unii, nie ustanawia nowych kompetencji ani zadań Unii, ani też nie zmienia kompetencji i zadań określonych w traktatach”.

Prawo polskie

4 Sąd odsyłający podkreśla, że zgodnie z brzmieniem art. 21 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyłączenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem.

5 Sąd odsyłający zaznacza, że na podstawie art. 13 ust. 2 Ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przyznawania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2003 r., nr 80, poz. 721) związku z art. 12 ust. 4 tej ustawy, nieruchomości lub ich części stają się z mocy prawa, z dniem, w którym mająca na nie wpływ decyzja o zezwoleniu

na realizację inwestycji drogowej stała się ostateczna, własnością Skarbu Państwa w odniesieniu do dróg krajowych, a własnością odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego w odniesieniu do dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Jeżeli zaś realizacja tej infrastruktury dotyczy jedynie części nieruchomości, a pozostała część nie nadaje się do prawidłowego wykorzystania na cele, którym służyła ona do daty jej wywłaszczenia, właściciel lub użytkownik tej nieruchomości może zażądać od zarządców infrastruktury nabycia tej części nieruchomości w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego.

6 Sąd odsyłający podkreśla, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądów polskich odszkodowanie udzielone z tytułu wywłaszczenia nieruchomości lub jej części może jedynie odzwierciedlać wartość tej nieruchomości lub tej części. Żadna zatem podstawa prawna nie pozwala na ustalenie kwoty odszkodowania za wywłaszczenie poprzez włączenie do niej, poza wartością wywłaszczanego dobra, uzyskiwanych z niego dochodów, spodziewanych zysków lub też strat poniesionych w wyniku wywłaszczenia, w sytuacji gdy było ono wykorzystywane do działalności gospodarczej.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

7 Z postanowienia odsyłającego wynika, że w dniu 19 marca 2010 r. Wojewoda Podkarpacki wydał decyzję na realizację drogi obwodowej miasta Przemyśla (Polska). Na skutek wydania tej decyzji Stylinart, spółka prawa handlowego, która w zakresie prowadzonej działalności zajmuje się przewozem i dostawą mebli do sklepów meblowych w Niemczech, została wywłaszczona z części swej nieruchomości. Odszkodowanie za wywłaszczenie, jakie zostało jej przyznane, odpowiada wartości działek niezbędnych do budowy wspomnianej drogi obwodowej.

8 W dniu 9 czerwca 2011 r. Stylinart wniósł przeciwko pozwanym do Sądu Rejonowego w Rzeszowie pozew o zapłatę 6680,45 PLN (złotych polskich) z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania. Spółka ta uważa bowiem, że kwota odszkodowania, jakie zostało jej przyznane, jest niewystarczająca, ponieważ konsekwencją wywłaszczenia była utrata przez nią najbardziej funkcjonalnej części jej miejsca rozładunkowego dla tirów. Ze względu na ograniczoność pozostałego miejsca rozładunkowego jest ona zmuszona korzystać z dodatkowych placów manewrowych i wynajmować inne działki, co znacznie zwiększa jej koszty eksploatacji.

9 Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2012 r. sąd oddalił powództwo. Ponieważ wyrok ten został uchylony, sprawa została przekazana Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

10 Sąd odsyłający podkreśla, iż ze względu na to, że prawo polskie nie pozwala na zawarcie w kwocie odszkodowania za wywłaszczenie, które zostanie przyznane podmiotowi wywłaszczonemu, kwoty odpowiadającej poniesionej przez niego szkodzie i obejmującej zarówno szkodę rzeczywistą, jak i utracone korzyści, nie dysponuje on żadnym środkiem prawnym w celu zakwestionowania braku wzięcia pod uwagę rzeczywiście poniesionej szkody.

11 Zdaniem sądu odsyłającego wynikiem tego jest nierówność traktowania właścicieli nieruchomości i innych osób w zakresie, w jakim właścicielom wywłaszczonych nieruchomości nie przysługuje środek prawny, aby domagać się odszkodowania odpowiadającego pełnej wartości poniesionej szkody, w tym utraconych korzyści, w przeciwieństwie do innych osób, które ponoszą szkodę i mogą domagać się jej naprawienia na podstawie kodeksu cywilnego.

12 Sąd odsyłający podkreśla również, że brak tego rodzaju uregulowania ma szczególne znaczenie dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, albowiem odebranie im części nieruchomości stwarza często dodatkowe znaczne koszty związane z utrzymaniem ich poziomu konkurencyjności. Sąd odsyłający uważa, że szkoda, na którą powołuje się skarżąca w postępowaniu głównym, zaistniała, albowiem ta ostatnia ponosi koszty powstałe w wyniku odebrania części jej nieruchomości, mające na celu utrzymanie poziomu jej działalności gospodarczej zarówno na terytorium kraju, jak i w innych państwach członkowskich Unii.

13 Co się tyczy luki prawnej, jaka zdaniem sądu odsyłającego istnieje w prawie polskim, zastanawia się on, powołując się na orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, nad tym, czy zasady przewidziane w karcie nie mogą uzupełnić tej luki.

14 W tych okolicznościach Sąd Rejonowy w Rzeszowie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy przepisy art. 16 i 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy rozumieć w taki sposób, że nie stoi [im] na przeszkodzie zasądzenie na rzecz właściciela wywłaszczonej nieruchomości odszkodowania za szkodę, jaką poniósł on w wyniku tego wywłaszczenia przy korzystaniu z pozostałych sąsiadujących nieruchomości, pomimo że polskie ustawodawstwo nie przewiduje takiego uregulowania w krajowym porządku prawnym, a jedynie odszkodowanie odpowiadające wartości wywłaszczonej nieruchomości?”.

W przedmiocie właściwości Trybunału

15 Zadając swe pytanie, sąd odsyłający zwraca się zasadniczo do Trybunału o dokonanie wykładni art. 16 i 17 karty celem ustalenia, czy ustawodawstwo krajowe związane z wyłączeniem dóbr jest zgodne z prawami chronionymi w karcie.

16 Należy przypomnieć, że zakres zastosowania karty w odniesieniu do działań państw członkowskich został określony w jej art. 51 ust. 1, zgodnie z którym postanowienia karty mają zastosowanie do państw członkowskich tylko w sytuacji, gdy stosują one prawo Unii.

17 Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika bowiem zasadniczo, że prawa podstawowe chronione w porządku prawnym Unii znajdują zastosowanie we wszystkich sytuacjach podlegających prawu Unii, ale nie poza takimi sytuacjami. Z tego względu Trybunał przypominał już, że nie jest władny oceniać zgodności z kartą przepisów krajowych, które nie mieszczą się w zakresie zastosowania prawa Unii. Natomiast, jeżeli przepisy takie wchodzą w zakres zastosowania tego prawa, Trybunał, rozpatrując pytanie prejudycjalne, powinien udzielić wszelkich wyjaśnień interpretacyjnych koniecznych do oceny przez sąd krajowy zgodności tych przepisów z prawami podstawowymi, których ochronę zapewnia (wyrok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

18 W tym względzie Trybunał wielokrotnie odmawiał uznania swej właściwości, w sytuacji gdy postanowienie odsyłające nie zawierało żadnego konkretnego elementu pozwalającego przyjąć, że przedmiotem postępowania głównego jest wykładnia lub stosowanie przepisu prawa Unii innego niż postanowienia zawarte w karcie (zob. w szczególności postanowienia: Pedone, C-498/12, EU:C:2013:76, pkt 14, 15; Gentile, C-499/12, EU:C:2013:77, pkt 14, 15; Loreti i in., C-555/12, EU:C:2013:174, pkt 17, 18; T, C-73/13, EU:C:2013:299, pkt 13, 14; Nagyi in., , od C-488/12 do C-491/12 i C-526/12, EU:C:2013:703, pkt 16–18; Lorrain, C-224/13, EU:C:2013:750, pkt 13, 14; Dutka i Sajtos, C-614/12 i C-10/13, EU:C:2014:30, pkt 14–16; zob. podobnie również wyrok Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, pkt 33, 38).

19 Zgodnie z art. 94 lit. c) regulaminu postępowania przed Trybunałem wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym winny zawierać omówienie powodów, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni lub ważności określonych przepisów prawa Unii, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym.

20 W tym względzie pytanie zadane przez sąd odsyłający ogranicza się do przytoczenia postanowień karty bez powołania się na inne przepisy prawa Unii. Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z opisem przedstawionym przez sąd odsyłający działalność gospodarcza prowadzona przez skarżącą w postępowaniu głównym polega na zajmowaniu się przewozem

międzynarodowym i dostawą mebli do sklepów meblowych w Niemczech. Jednakże wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie zawiera żadnego konkretnego elementu, który doprowadził do powstania w tym sądzie wątpliwości w przedmiocie wykładni lub stosowania przepisu prawa Unii innego niż postanowienia zawarte w karcie (zob. podobnie postanowienie T, EU:C:2013:299, pkt 13, 14 i przytoczone tam orzecznictwo; wyrok Torralbo Marcos, EU:C:2014:187, pkt 33, 38).

21 Z uwagi na to, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie zawiera minimum wyjaśnień w odniesieniu do związku, jaki sąd odsyłający dostrzega między prawem Unii a uregulowaniami krajowymi, nie wykazano właściwości Trybunału do udzielenia odpowiedzi na pytanie przedstawione w niniejszym wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

22 W tych okolicznościach należy stwierdzić, na podstawie art. 53 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, że Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie.

W przedmiocie kosztów

23 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach.

Z powyższych względów Trybunał (dziesiąta izba) postanawia, co następuje:

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie (Polska) postanowieniem z dnia 20 maja 2014 r.

Podpisy

* Język postępowania: polski.